

Дії водія транспортного засобу при ДТП

I. Дії водія транспортного засобу на місці ДТП до прибуття працівників міліції

1.1. Відповідно до пункту 2.10 Правил дорожнього руху (далі – ПДР), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306, у разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди (далі – ДТП) водій транспортного засобу (далі – ТЗ) зобов'язаний:

а) негайно зупинити ТЗ і залишатися на місці пригоди (Необхідність зупинити ТЗ виникає у водія одразу після об'єктивного (безпосереднього або за інформацією інших учасників дорожнього руху) встановлення фактичних ознак причетності його автомобіля до пригоди, яка сталася під час руху і внаслідок якої постраждали або загинули люди чи завдано матеріальних збитків. **Ознаками причетності водія ТЗ до ДТП можуть бути:**

– звук удару об поверхню ТЗ або відчуття стороннього поштовху в його корпус, у результаті чого ТЗ отримав механічні пошкодження;

– пошкодження скла або видима деформація інших частин і елементів кузова ТЗ;

– пошкодження лакофарбового покриття кузова ТЗ;

– подача звукових чи світлових сигналів водіями інших ТЗ або крики пішоходів з вимогою зупинитися;

– вимога зупинити ТЗ, що лунає з гучномовного пристрою патрульного автомобіля міліції.);

б) увімкнути аварійну світлову сигналізацію і встановити знак аварійної зупинки відповідно до вимог пункту 9.10 Правил дорожнього руху

(Разом з увімкненням аварійної світлової сигналізації слід установити знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані, що забезпечує безпеку дорожнього руху, але не ближче 20 м до ТЗ в населених пунктах і 40 м поза ними. На ділянках з обмеженою оглядовістю, хоча б в одному напрямку менш ніж 100 м, знак аварійної світлової сигналізації встановлюється з боку гіршої видимості.);

в) не переміщати ТЗ і предмети, що мають причетність до пригоди

(З моменту скоєння ДТП водієві забороняється переміщувати у просторі або самовільно змінювати місце розташування причетних до неї ТЗ, їх пошкоджених складових частин, агрегатів чи механізмів, інших речей і предметів, що можуть мати відношення до причин чи обставин ДТП, до прибуття на місце пригоди працівників міліції.);

г) вжити всіх можливих заходів для надання домедичної допомоги потерпілим, викликати карету швидкої медичної допомоги, а якщо це неможливо, звернутися по допомогу до присутніх і відправити потерпілих до лікувального закладу попутним транспортом

(Якщо на місці ДТП є особи, що потребують невідкладної медичної допомоги, водій повинен негайно організувати їх доставляння до найближчого лікувального закладу на попутному ТЗ (тільки в тому разі, якщо характер отриманих тілесних ушкоджень дозволяє здійснювати транспортування потерпілого); якщо характер ушкоджень не загрожує життю травмованої особи, водій повинен викликати карету швидкої медичної допомоги, а до її прибуття само-

стійно надати домедичну допомогу, використовуючи засоби штатної медичної аптечки автомобіля.);

г) у разі неможливості виконати дії, перелічені в підпункті «г» пункту 2.10 ПДР, відвезти потерпілого до найближчого лікувального закладу своїм ТЗ, попередньо зафіксувавши розташування слідів пригоди, а також положення ТЗ після його зупинки; у лікувальному закладі повідомити своє прізвище та номерний знак ТЗ (з пред'явленням посвідчення водія або іншого документа, який посвідчує особу, реєстраційного документа на ТЗ) і повернутися на місце пригоди

(Цей пункт регламентує ситуацію, коли, як виняток із загального правила, водій причетного до ДТП ТЗ може залишити місце пригоди на час, необхідний для доставляння до лікувального закладу потерпілих. Такі дії водія не можуть бути кваліфіковані як самовільне залишення ним місця ДТП.);

д) повідомити про ДТП орган чи підрозділ міліції, записати прізвища й адреси очевидців, чекати прибуття працівників міліції

(Повідомити про ДТП можна по телефону або звернувшись по допомогу до інших учасників дорожнього руху, які зможуть повідомити про ДТП найближчий наряд міліції або підрозділ органів внутрішніх справ. При цьому необхідно записати дані цього водія і номерний знак його ТЗ.

Слід також повідомити про подію страхувальника і вирішити з ним питання про необхідність прибуття на місце ДТП аварійного комісара.);

е) вжити всіх можливих заходів для збереження слідів пригоди, їх огороження та організувати об'їзд місця пригоди

(За допомогою усіх можливих засобів (фото-, відеозйомка або в інший доступний спосіб) водій повинен зафіксувати на проїзній частині наявну слідову інформацію про пригоду і не допускати її знищення іншими учасниками дорожнього руху до прибуття працівників міліції. У разі виявлення свідків на місці пригоди водій повинен до прибуття працівників міліції записати їхні дані (П. І. Б., контактні телефони або адреси).);

є) до проведення медичного огляду не вживати без призначення медичного працівника алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, які входять до офіційно затвердженого складу аптечки)

(Медичний огляд водія ТЗ на стан сп'яніння проводиться відповідно до визначеного законодавством порядку працівниками ДАІ МВС – на місці пригоди або медичним працівником – у медичному закладі.

Якщо внаслідок ДТП є загиблі чи травмовані особи, огляд на стан сп'яніння всіх причетних до пригоди водіїв проводиться обов'язково.).

1.2. Роз'яснення до пункту 2.11 Правил дорожнього руху:

Якщо внаслідок ДТП немає потерпілих та не завдано матеріальної шкоди третім особам, а ТЗ можуть безпечно рухатися, водії (за наявності взаємної згоди в оцінці обставин скоєного) можуть прибути до найближчого поста ДАІ або в ор-

ган чи підрозділ міліції для оформлення відповідних матеріалів, попередньо склавши схему ДТП та поставивши підписи під нею.

(Зазначена норма Правил дозволяє водіям, які потрапили в ДТП, самотійно без присутності працівників міліції оформляти матеріали пригоди.)

Схема ДТП є одним з основних документів, на основі яких здійснюється аналіз механізму пригоди й оцінка дій водія.

Для складання схеми ДТП потрібні аркуш паперу, ручка, рулетка.

1. Якщо автомобіль блокує дорогу, але він на ходу, то перед проведенням замірів можна обвести контури коліс і габарити ТЗ крейдюю (уламком цеглини) і прибрати його з проїзної частини.

2. На аркуші паперу вкажіть дату і час зіткнення, адресу, моделі ТЗ, що потрапили у ДТП, та їх реєстраційні номери.

3. Накресліть план ділянки дороги чи іншої території, де сталася ДТП, з нерухомим (стаціонарним) предметом (ліхтар, стовп, кілометровий знак, будинок тощо), який розміщений біля проїзної частини.

Якщо стаціонарних об'єктів поряд немає, потрібно заміряти відстань у метрах до найближчого об'єкта (рів, річка, перехрестя і т. д.).

4. Нанесіть схематичні зображення всіх об'єктів, розташованих поблизу місця ДТП (світлофори, дорожні знаки, елементи дорожньої розмітки, світлові опори, дерева тощо).

5. Стрілками вкажіть напрямки руху ТЗ до моменту зіткнення, назви вулиць чи населених пунктів, що розміщені по обидва боки від місця ДТП.

6. Нанесіть схематичні зображення ТЗ у їх кінцевому положенні, а також предметів і слідів, пов'язаних із ДТП (деталі, що відпали, уламки ТЗ, скла, бруд, що осипався з машин, предмети, які випали з салонів, сліди гальмування, юзу, волочиння тощо). Позначте ймовірну точку зіткнення.

7. Нанесіть на схему розміри. Будь-який об'єкт прив'язується до двох нерухомих точок, одна з яких, як правило, край проїзної частини, а друга – нерухомий (стаціонарний) об'єкт.

Сталими орієнтирами не є дерева, кущі, ТЗ, тимчасові споруди або конструкції, пересувні торговельні споруди, огорожі будівельних майданчиків або місць проведення дорожніх робіт, інші об'єкти, розташування яких на місцевості в подальшому неможливо об'єктивно визначити, оскільки їх форма, розміри і місце розташування можуть з часом змінюватися.

Кожен автомобіль прив'язаний до місцевості трьома відстанями:

- від переднього колеса до краю проїзної частини;
- від заднього колеса до краю проїзної частини;

- до нерухомого об'єкта.

Ймовірну точку зіткнення також прив'яжіть до краю проїзної частини і нерухомого об'єкта.

Після цього прив'яжіть уламки. Розкидання скла і пластику можна обкреслити (обвести), вказавши розміри окружності по довжині і ширині.

Зафіксуйте сліди гальмування, зазначивши їх довжину.

8. Усі об'єкти на схемі можна пронумерувати, а в нижній частині схеми дати пояснення, що означає кожна цифра.

9. Нанесіть на схему назви вулиць (цифру найближчого кілометрового показчика дороги, назви найближчих населених пунктів), номери будинків, моделі автомобілів.

Підпишіть схему.

Складена схема пригоди долучається до матеріалів адміністративної справи стосовно особи, що скоїла правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 124 (Порушення вимог ПДР, що спричинило скоєння ДТП) КУпАП.

Третіми особами вважаються інші учасники дорожнього руху, які через обставини виявились причетними до дорожньо-транспортної пригоди.

(Відповідно до норм цивільного права та страхового законодавства у разі скоєння ДТП, тобто настання страхового випадку, першою особою вважають водія – власника страхового поліса, другою особою – страхувальника, що уклав з ним договір страхування, а третьою особою – всіх інших осіб, які постраждали або яким було завдано матеріальних збитків, наприклад пішохода, власника дороги та ін.)

У разі настання ДТП за участю ТЗ, зазначених у чинному договорі обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, за умови експлуатації таких ТЗ особами, відповідальність яких застрахована, відсутності травмованих (загиблих) людей, а також за умови досягнення згоди водіїв таких ТЗ щодо обставин скоєння ДТП, за відсутності у них ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, та у разі складення такими водіями спільного повідомлення про ДТП відповідно до встановленого Моторним (транспортним) страховим бюро зразка, водії згаданих ТЗ після прийняття ними зазначеного в цьому пункті повідомлення звільняються від обов'язків, передбачених підпунктами «д»–«є» пункту 2.10 Правил дорожнього руху.

(У цьому випадку водії ТЗ, зазначених у чинних договорах обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних ТЗ, самотійно визначають на місці пригоди винну особу і без участі працівників міліції складають та підписують спільне повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду – «європротокол» відповідно до встановленого Моторним (транспортним) страховим бюро зразка.)

II. Обов'язки водія – учасника ДТП після прибуття на місце ДТП працівників міліції

2. Після прибуття на місце пригоди працівників ДАІ МВС, водій ТЗ зобов'язаний:

2.1. Пред'явити працівнику міліції та на його вимогу передати для перевірки:

– посвідчення водія на право керування ТЗ відповідної категорії;

– реєстраційний документ на ТЗ (для ТЗ Збройних Сил – технічний талон);

– на маршрутних ТЗ – схему маршруту та розклад руху; на великогазових і великогабаритних ТЗ і ТЗ, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, – документацію відповідно до вимог спеціальних правил;

– поліс (сертифікат) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних ТЗ. Водії, які відповідно до законодавства звільняються від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних ТЗ на території України, повинні мати при собі відповідні підтверджувальні документи (посвідчення).

2.2. Разом із працівниками міліції брати участь у здійсненні замірів відстаней, фіксації предметів, речей та інших слідів, що мають відношення до пригоди, після чого підписати складену на місці пригоди схему. При цьому водій має право вимагати від працівника міліції обов'язкового відображення на схемі іншої наявної на місці пригоди слідової інформації, що може допомогти у встановленні об'єктивних обставин і причин ДТП

(При складанні схеми ДТП працівник ДАІ МВС повинен керуватися вимогами пункту 6.1 Інструкції з оформлення працівниками Державтоінспекції МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, затвердженої наказом МВС України від 26.02.2009 № 77.

На схемі місця ДТП обов'язково заповнюється таблиця дорожніх умов і вказуються назви зображених об'єктів.

На зворотному боці схеми ДТП зазначаються:

- марка (модель) пошкодженого ТЗ;
- номерний знак ТЗ;
- власник ТЗ;
- перелік видимих (зовнішніх) пошкоджень ТЗ, які сталися внаслідок ДТП.

Зазначена інформація підтверджується підписами водіїв транспортних засобів.

До складання схеми ДТП й огляду місця пригоди, внаслідок якої відсутні загиблі або поранені особи, поняті не залучаються.

Копію схеми пригоди її учасник може отримати на власну вимогу за письмовою заявою в підрозділі ДАІ МВС, працівники якого здійснювали її складання, після проведення відповідної реєстрації матеріалів ДТП.)

2.3. На вимогу працівників ДАІ МВС пройти в установленому законодавством порядку огляд на стан сп'яніння (за наявності у водія ознак сп'яніння та **впродовж не більше двох годин з моменту виявлення таких ознак**). При цьому відмова від проходження такого огляду не звільняє водія від адміністративної відповідальності, передбаченої статтею 130 КУпАП.

2.4. По можливості допомогти працівникам міліції звільнити проїзну частину від пошкоджених ТЗ.

2.5. На виданому працівником ДАІ МВС бланку або чистому аркуші паперу написати детальне пояснення обставин дорожньо-транспортної пригоди (слід взяти до уваги, що згідно зі статтею 63 Конституції України «особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом»), зазначивши про таке:

- дата, час; напрямок руху ТЗ щодо ДТП;
- стан здоров'я на момент ДТП, наявність медичних обмежень або умов для керування ТЗ; загальний водійський

стаж; час безперервного перебування за кермом до моменту скоєння ДТП;

– чи не вживав алкоголь, наркотичні засоби або лікарські препарати, що знижують увагу та швидкість реакції, до скоєння ДТП, якщо вживав, то коли і в якій кількості;

– у якій смузі руху перебував ТЗ і який маневр збирався зробити водій перед ДТП;

– з якою швидкістю рухався ТЗ у момент скоєння ДТП;

– якими технічними засобами регулювання дорожнього руху (дорожні знаки, розмітка, світлофори, інформаційні табло тощо) забезпечена ділянка дороги на під'їзді до місця ДТП;

– час і місце скоєння ДТП;

– чи завдано тілесних ушкоджень або матеріальних збитків учасникам ДТП;

– припущення щодо можливих причин скоєння ДТП;

– наявність свідків пригоди, їх дані, адреси та контактні телефони;

– наявність ознак сп'яніння в інших учасників ДТП;

– у якій страховій компанії застраховано ТЗ, цивільно-правова відповідальність (реквізити поліса і термін його дії).

2.6. Обмінятися з іншими учасниками ДТП інформацією про страхувальника (серія, номер поліса, назва компанії, юридична адреса та контактний телефон).

2.7. У разі складання стосовно водія протоколу про адміністративне правопорушення (*складається у двох примірниках, один із яких видається водію*), відповідальність за яке передбачено статтею 124 КУпАП:

– ознайомитися з його змістом, вислухати від працівника ДАІ перелік своїх прав, визначених статтею 268 КУпАП, та прийняти рішення про його підписання або відмову від підпису;

– надати у складеному протоколі власні пояснення по суті скоєного правопорушення;

– отримати тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами (*зразок бланка дозволу затверджено додатком 9 до Інструкції з оформлення працівниками Державтоінспекції МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, затвердженої наказом МВС України від 29.02.2009 № 77*) строком на три місяці замість тимчасово вилученого посвідчення водія.

2.8. Перевірити наявність у себе документів, визначених у пункті 2.1, і з дозволу працівників ДАІ МВС залишити місце пригоди.

Тимчасове затримання на спеціальний майданчик або стоянку ТЗ, водій якого підозрюється у скоєнні правопорушення за статтею 124 КУпАП, не здійснюється

(У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, передбачені частинами першою, другою, третьою, четвертою, шостою і сьомою статті 121, статтями 121-1, 122-5, 126, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130, статтями 132-1, 206-1 КУпАП, працівник ДАІ тимчасово затримує ТЗ шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку.)